

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Ἀπό τις 22 ἕως τις 24 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἀρχικὰ στὸ κτίριο ΚΕΔΕΑ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ κατόπιν στὸ Ἀμφιθέατρο Μητρο. Παντελεήμων Παπαγεωργίου, Διεθνὲς Συνέδριο πρὸς τιμὴν τοῦ Ὁμ. Καθηγητῆ κ. Εὐάγγελου Θεοδώρου, μὲ θέμα «Διακονισσες, Χειροτονία τῶν Γυναικῶν καὶ Ὁρθόδοξη Θεολογία». Τὸ συνέδριο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης καὶ τὸ Κέντρο Οἰκουμενικῶν, Ἱεραποστολικῶν καὶ Περιβαλλοντικῶν Μελετῶν «Μητροπολίτης Παντελεήμων Παπαγεωργίου». Ἀκολουθεῖ τὸ ἐπίσημο ἀνακοινωθὲν τοῦ Συνεδρίου:

«Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ ἀρθρώσῃ τὸν προφητικὸν τῆς λόγον. Ἡ καρδιά ἡμῶν στρέφεται πρὸς τὴν ἀπὸ μακροῦ ἀναμενόμενην Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ νὰ μαρτυρήσωμεν τὴν ἐνότητα αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν εὐθύνην καὶ τὴν στοργὴν τῆς πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον... Ἡ Ἐκκλησία δὲν ζῆ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ μαρτυρῇ καὶ νὰ μοιράζηται τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρὰν» (§5-7). Ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὸ πρόσφατο αὐτὸ (9.3.2014) Μήνυμα τῆς Συνόδου τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν εἰσήγησιν στὴν ἀνωτέρω Σύνοδο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.

Χρυσόστομου, ὅτι τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν «πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ θέμα τῆς θέσης τῶν γυναικῶν στὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ κατοχυρώσῃ τὴν θέσιν αὐτῆς (στὸ θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν) καὶ νὰ μελετήσῃ σοβαρὰ, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν ὅλες τὰς παραμέτρους τοῦ θέματος, τὴν ἐπιρροὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν στὴν Ἐκκλησίαν», τὸ Κέντρο Οἰκουμενικῶν, Ἱεραποστολικῶν καὶ Περιβαλλοντικῶν Μελετῶν «Μητροπολίτης Παντελεήμων Παπαγεωργίου» (CEMES) διοργάνωσε, σὲ συνεργασίαν μὲ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.) καὶ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Βοστώνης, διεθνὲς θεολογικὸν συνέδριον μὲ θέμα «Διακονισσες, χειροτονία τῶν γυναικῶν καὶ Ὁρθόδοξη θεολογία». Τὸ συνέδριον πραγματοποιήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη (22-24 Ἰανουαρίου 2015) στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Κέντρου Διάδοσης Ἑρευνητικῶν Ἀποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) τοῦ Α.Π.Θ., τὸ ὁποῖον παρέσχε ὅλες τὰς ἠλεκτρονικὰς του ὑπηρεσίας γιὰ τὴν ζωντανὴν κάλυψιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου μὲσω διαδικτύου, καὶ στὸ Ἀμφιθέατρο «Παντελεήμων Παπαγεωργίου» τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Θεοδώρας Θεσσαλονίκης, στὴν ὁποία φιλοξενοῦνται τὰ γραφεῖα τοῦ CEMES, ποὺ ἐγκαινιάσθησαν τὸ 2013 ἀπὸ τὴν Α.Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον.

Τὸ συνέδριο ἦταν ἀφιερωμένο στὸν 94 ἐτῶν Ὁμότιμο Καθηγητὴ κ. Εὐάγγελο Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀπὸ 60 χρόνια, πρῶτος μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων θεολόγων, ἀνακίνησε ἐπιστημονικὰ τὴ συζήτηση γιὰ τὴ χειροτονία τῶν διακονισσῶν στὴν μυστηριακὴ ἱερωσύνη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι ἡ διεξοδικὴ θεολογικὴ ἐξέταση ὄλων τῶν πτυχῶν τοῦ ἀνωτέρω θέματος, τὸ ὁποῖο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν συζητεῖται εὐρέως σὲ διαχριστιανικὸ ἐπίπεδο, ἀποτελεῖ πρωταρχικὴ εὐθύνη τῆς Ὁρθόδοξης ἀκαδημαϊκῆς κοινότητος πρὸς τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία, τὰ ἀνωτέρω ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐρευνητικὰ ἰδρύματα διοργάνωσαν τὸ συνέδριο αὐτό, ὅπως ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια συνδιοργάνωσαν τὸ συνέδριο μὲ θέμα «Ὁρθόδοξη προσέγγιση γιὰ μία θεολογία τῶν θρησκευτῶν» (14-15 Ἰουνίου 2013). Τὸ συνέδριο ἐξ ἀρχῆς προγραμματίστηκε ὡς τμῆμα τοῦ διετοῦς ἐρευνητικοῦ προγράμματος τοῦ CEMES μὲ τίτλο: «Ταπεινὴ θεολογικὴ συμβολὴ στὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Πανορθόδοξὴ Σύνοδο τοῦ 2016» (Humble Theological Contribution to the Orthodox Church on its Way to the 2016 Pan-Orthodox Council «Διακόνισσες, Χειροτονία τῶν Γυναικῶν καὶ Ὁρθόδοξη Θεολογία». Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὰ θέματα ποὺ συζητήθηκαν κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ συνεδρίου δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἐπίσημη ἡμερήσια διάταξη αὐτῆς τῆς ἀπὸ μακροῦ ἀναμενόμενης Πανορθόδοξης Συνόδου, ἡ παρέμβαση τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ὥθησε τὴν ἔνταξή του στὸ γενικότερο πλαίσιο τοῦ ἀνωτέρου προγράμματος. Συμβολικὰ τὸ συνέδριο ἀνακοινώθηκε δημοσίως τὴν ἡμέρα ποὺ οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαστές τιμοῦν τὴ μνήμη τῆς ἰσαποστόλου

Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, μὲ ἀνοικτὴ πρόσκληση πρὸς ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόμενους θεολόγους. Τὸ σχεπτικὸ τοῦ συνεδρίου ἦταν μία σὲ βάθος ἐξέταση ἀπὸ ὀρθόδοξους μελετητὲς τῆς θεολογικῆς ἐπιχειρηματολογίας, 20 καὶ πλέον χρόνια μετὰ τὸ Συνέδριο τῆς Ρόδου (1994), μὲ δεδομένη τὴν πρόοδο ποὺ ἐν τῷ μεταξὺ ἔχει συντελεστεῖ στὴν βιβλικὴ καὶ θεολογικὴ ἐπιστήμη. Μὲ ἄλλα λόγια, κύριος ἄξονας τοῦ συνεδρίου ἦταν τὸ «Ὁρθόδοξη θεολογία» τοῦ τίτλου, μὲ τὸ «Διακόνισσες» ὡς δευτέρη ἐξίσου σημαντικὴ παράμετρος, χωρὶς – δευτερευόντως φυσικὰ – νὰ ἀγνοεῖται καὶ ἡ θεολογικὴ διάσταση τοῦ ἀκανθώδους ζητήματος τῆς «χειροτονίας τῶν γυναικῶν», ποὺ σήμερα ἀποτελεῖ πρόκληση ὄχι μόνο ἔξω ἀπὸ τὰ κανονικὰ ὅρια τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀπασχολεῖ καὶ διακεκριμένους Ὁρθόδοξους ἐκκλησιαστικούς παράγοντες καὶ θεολόγους ἐπιστήμονες. Ἡ θεολογικὴ προοπτικὴ τοῦ συνεδρίου βρίσκεται στὸ ἴδιο μῆκος κύματος μὲ τὴν ἔκκληση τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη (Ζηζιούλα) γιὰ καθαρὰ θεολογικὴ συζήτηση τοῦ θέματος, καὶ εἰδικότερα ἐκεῖνου τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, τὸ ὁποῖο ἔχει διχάσει καθέτως καὶ ὀριζοντίως Ἐκκλησίες καὶ χριστιανικὲς Ὁμολογίες. Ὡς ἐπίσημος ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προσφωνώντας τὸ Συνέδριο τοῦ Lambeth τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας πρὶν ἀπὸ δύο δεκαετίες, ὁ Μητροπολίτης Ἰωάννης προειδοποίησε ὅλους τοὺς ἐνδιαφερόμενους, ὅτι αὐτὸ τὸ πρόβλημα δὲν μπορεῖ νὰ λυθεῖ οὔτε μὲ ἐπιχειρήματα ἀπὸ τὴν κοινωνιολογία οὔτε μὲ ἐπιχειρήματα ἀπὸ τὴν παράδοση. Αὐτὸ ποὺ ἀπεγνωσμένα ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ εὐαίσθητου αὐτοῦ θέματος, τὸ ὁποῖο ἔχει ὀδηγήσει σὲ ὀδυνηρὲς διαιρέσεις στὸ ἐσω-

τερικό (άλλα και μεταξύ) σχεδόν όλων των χριστιανικών παραδόσεων, σε *θεολογική βάση*. Οί περισσότερες εισηγήσεις επικεντρώθηκαν στο *θεσμό των διακονισσών* (ή γυναικών διακόνων), ή επανασύσταση του όποιου υποστηρίχθηκε από όλους, όμιλητές και τους συμμετέχοντες. Ένας θεσμός τόσο βαθιά, θεολογικά και ιστορικά, ριζωμένος στην Όρθόδοξη παράδοση και, τὸ σημαντικότερο, με συνοδική και κανονική κατοχύρωση, άσχετως εάν πρὸς τὸ παρὸν ἔχει περιπέσει σὲ ἀχρηστία, πρέπει ἐπειγόντως νὰ ἀναβιώσει, προκειμένου νὰ ἐνισχύσει τὴν αὐθεντική μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν κοινωνία και στὸν κόσμο. Κάτι τέτοιο δὲν πρέπει φυσικά νὰ ὑποβαθμίσει ἢ νὰ ἀποθαρρύνει τὴ συμμετοχή και λαϊκῶν γυναικῶν στὸ ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς. «Διακόνισσες, Χειροτονία τῶν Γυναικῶν και Όρθόδοξη Θεολογία». Όλοι οἱ όμιλητές και σύνεδροι συμφώνησαν ὅτι, κατὰ τὶς ἰσχύουσες κανονικές διατάξεις, οἱ γυναῖκες ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν μυστηριακή «ιερωσύνη» ἱερωσύνη, ὄχι ὅμως και ἀπὸ τὴν «διακονική». Γιὰ πάνω ἀπὸ 20 χρόνια, ἡ Όρθόδοξη Ἐκκλησία ἀκολουθεῖ μία σαφῆ και συγκεκριμένη θέση ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅπως αὐτὴ ρητὰ ἐκφράστηκε στὸ τελικὸ κείμενο τοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου, τὸ ὅποιο, ὅμως, σαφῶς συνιστᾷ, ὅτι «ἡ ἀποστολικὴ τάξη τῶν διακονισσῶν πρέπει νὰ ἀναβιώσει» (§ 32). Σχετικὰ πρόσφατα, ὅμως, ὀρισμένοι Όρθόδοξοι θεολόγοι ἔχουν ἐκφράσει ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν θεολογικὴ ἐγκυρότητα ὀρισμένων ἐπιχειρημάτων ἐναντίον τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν. Ἡ ἐπαναδιατύπωση τῶν πρωτογενῶν θεολογικῶν θέσεων τοῦ Μητροπολίτη Διοκλείας Καλλίστου [Ware] σχετικὰ μετὰ τὴ χειροτονία τῶν γυναικῶν, ἢ ἀκαταπόνητη προσέγγιση τοῦ θέματος ἀπὸ

τὴν ἀείμνηστη Δρ. Elizabeth Behr- Sigel, καθὼς και ἡ τιτάνια προσπάθειά της γιὰ ἀναβάθμιση τοῦ ρόλου τῶν γυναικῶν στὴν Όρθόδοξη Ἐκκλησία και τὴ λειτουργία της, ὅπως ἐπίσης και οἱ θεολογικὲς ἀπόψεις ποὺ διατυπώθηκαν ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο καθηγητὴ Νικόλαο Ματσοῦκα, ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Όρθόδοξους δογματολόγους τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ και μία σειρά ἀπὸ Όρθόδοξες θεολογικὲς διατριβὲς και μεταδιδακτορικὲς μονογραφίες, και ἄλλες ἐπιστημονικὲς μελέτες, φαίνεται νὰ ἔχουν κλονήσει τὴν ἀξιοπιστία τῆς ἐπιχειρηματολογίας κατὰ τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, στὴ βάση μάλιστα τῆς Όρθόδοξης θεολογίας και παράδοσης. Μετὰ ἐξαιρέση τὴν ἔκκληση ὅπως ἡ ἐπικείμενη Πανορθόδοξη Σύνοδος ἐξετάσει τὴν ἀναβίωση τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν, τὸ συνέδριο αὐτὸ δὲν κατέληξε ἐπίσημα σὲ ἄλλα συμπεράσματα, ἐπιλέγοντας νὰ ἀφήσει ὀποιαδήποτε τελικὴ ἀπόφαση στὶς ἀρμοδίες ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ ἀνώτερα αὐτὰ συνοδικὰ σώματα θὰ συνεκτιμήσουν και ἄλλες σχετικὲς παραμέτρους. Οἱ όμιλητές ἀπλὰ ἔθεσαν κάποιες σοβαρὲς θεολογικὲς ἀνησυχίες γιὰ ὅλα τὰ θέματα ποὺ συζητήθηκαν και ὑπογράμμισαν τὴν ἀσυνέπεια τῆς συμβατικῆς Όρθόδοξης ἀποψῆς, ὅταν ἐπικαλεῖται τὴν «παράδοση» ὅσον ἀφορᾷ τὸ γενικότερο θέμα τῆς «χειροτονίας τῶν γυναικῶν», και τὴν ἴδια στιγμή ἐπιδεικτικὰ νὰ τὴν ἀγνοεῖ ἀναφορικὰ μετὰ τὴν ἀναβίωση τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν και τὴ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν στὴ μυστηριακή «διακονική» ἱερωσύνη τῆς Όρθόδοξης Ἐκκλησίας. Οἱ σχεδὸν 40 εισηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν στὸ συνέδριο πέραν τῶν σημαντικῶν μηνυμάτων ἀπὸ ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές (ὅπως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) και διάφορες θεολο-

γικές σχολές - καλύπτουν σχεδόν όλους τους τομείς της βιβλικής, λειτουργικής, πατερικής, συστηματικής, νομοκανονικής και ιστορικής θεολογίας. Αν και οι περισσότερες προσεγγίζουν τα υπό συζήτηση θέματα από Ὁρθόδοξη σκοπιά, ή νηφάλια και θεολογικά τεκμηριωμένη ανάλυσή τους μπορεί να ἐνισχύσει την θεολογική ἐπιχειρηματολογία και τῆς εὐρύτερης χριστιανικῆς κοινότητας, τόσο δηλαδή τῶν Ἐκκλησιῶν και χριστιανικῶν ὁμολογιῶν πού ἀποκλείουν τίς γυναῖκες ἀπό τῆ μυστηριακή ἱερωσύνη (ὅπως ἡ Ρωμαιοκαθολική και κάποιες Εὐαγγελικές), ὅσο και ἐκείνων πού ἔχουν ἤδη υἰοθετήσει τῆ χειροτονία τῶν γυναικῶν (ὅπως ἡ Ἀγγλικανική και πολλές Προτεσταντικές). Ἄλλες εἰσηγήσεις προσέφεραν ἀντικειμενική και κριτική μελέτη τῆς ἱστορίας, τῆς ἐμπειρίας και τῶν θεολογικῶν ἐπιχειρημάτων ἄλλων χριστιανικῶν παραδόσεων ἀπό ὀρθόδοξη πλευρά. Τέλος, τὸ συνέδριο δὲν παρέλειψε νά παρουσιάσει και τὴν προοπτική ἄλλων, μὴ Ὁρθόδοξων, χριστιανῶν. Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ἀπό καθαρὰ Ὁρθόδοξη σκοπιά τὰ θεολογικά ἐπιχειρήματα πού χρησιμοποιοῦνται μέχρι σήμερα στὸν διαχριστιανικὸ διάλογο, ταπεινὰ προτείνεται ὅτι χρῆζονται ἐπαναδιατύπωσης. Κάτι τέτοιο μὲ βάση τὴν Ὁρθόδοξη θεολογία εἶναι δυνατό, ἐφικτὸ και νόμιμο, ἀν και ἀπαιτεῖ περαιτέρω ἐπιστημονική ἔρευνα. Τὸ σύνολο τῆς ἀκαδημαϊκῆς αὐτῆς προσπάθειας θὰ ὑποβληθεῖ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο και σὲ ὅλες τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες».

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Λουβαίν, Βέλγιο

Στίς 29-31 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στή Ρωμαιοκαθολική Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λουβαίν, τὸ Διε-

θνὲς Συνέδριο μὲ θέμα «Theosis/Deification: Christian Doctrines of Divinization East and West». Στὸ συνέδριο αὐτὸ ἐξετάστηκε ἡ ἔννοια τῆς θέωσης ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς Θείας λειτουργίας σὲ διάφορους Ἑλληνες Πατέρες (π.χ. Γρηγόριος Παλαμᾶς), σὲ θεολόγους τῆς Μεσαιωνικῆς Δύσης, στὴν πνευματική και ποιμαντική πράξη, στὴν ἀνθρωπολογία, στὸ πλαίσιο τῶν σχέσεων Ἀνατολῆς και Δύσης, κ.ἄ. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Peter McGrail («Praying Theosis: Finding an English Liturgical Voice»), Katja Krause («A Philosophical Perspective on Aquinas Doctrine of Deification»), Παντελής Καλαϊτζίδης («Theosis as Becoming Personhood in John D. Zizioulas Thought»), Daniel Lemeni («The theology of Deification as foundation of Desert Monasticism»), Christophe D' Aloisio («Churchification of Life and Deification»), κ.ἄ. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι στὸ πλαίσιο τοῦ συνεδρίου οἱ κεντρικὲς ὁμιλίες δόθηκαν μεταξὺ ἄλλων, ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Βαρθολομαῖο, ὅπως ἐπίσης και ἀπὸ τὸν πρῶν Ἀρχιεπίσκοπο Καντέρμπουρι Rowan Williams.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ: Βόλος

Στίς 13, 14 και 15 Φεβρουαρίου στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος ἔλαβε χώρα τὸ Συνέδριο μὲ θέμα «Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας και Νόμοι τῆς Πολιτείας». Τὸ Συνέδριο αὐτὸ διοργάνωσαν ἡ νεοσυσταθεῖσα Ἐταιρεία Ἐκκλησιαστικῶν και Κανονικῶν Δικαίων και ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ τὴ συμμετοχή τοῦ Δικηγορικῶν Συλλόγου Βόλου και τὴν ὑποστήριξη τῶν Ἐκδόσεων Σάκκουλα Α.Ε. Τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου προήδρευσε ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Δημητριά-

δος κ.κ. Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τὸ περιέβαλε μὲ ἐξαιρετικὴ θερμοότητα καὶ γενναιοδωρία. Ἡ Ἐταιρεία Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου συστάθηκε τὸ 2014, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Καθηγητῆ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννη Μ. Κοινιδάκη, μὲ σκοπὸ, μεταξὺ ἄλλων, τὴν προώθηση καὶ τὸν συντονισμό τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας στὸν χῶρο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. Ὑλοποιώντας τὸν σκοπὸ τῆς σύστασής της, ἡ Ἐταιρεία ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλία τοῦ πρώτου αὐτοῦ Συνεδρίου της, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὁποῖου δόθηκε ἡ δυνατότητα νὰ προβληθοῦν μὲ σειρά εἰσηγήσεων καὶ παρεμβάσεων, ὅλα τὰ πεδία στὰ ὁποῖα διαπλέκεται τὸ κανονικὸ καὶ τὸ πολιτικὸ δίκαιο. Ἐγκριτοὶ νομικοὶ καὶ θεολόγοι ἀλλὰ καὶ ἐμπνευσμένοι κληρικοί, ἀνέπτυξαν τίς θεματικὲς ποὺ ἀφοροῦσαν στὰ ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ τὸ ἐσωτερικὸ δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ἐπισκόπους στὴν ταλάντευση νομιμότητας καὶ κανονικότητας, τὴ φύση τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, τὸν πολιτικὸ γάμο καὶ τὸ σύμφωνο συμβίωσης, τὴν ἐκκλησιαστικὴ κηδεῖα, ταφή ἢ καύση τῶν νεκρῶν καὶ τὴν κληρονομικὴ διαδοχὴ μοναχῶν καὶ ἱερομοναχῶν. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, μὲ ἀφορμὴ τίς εἰσηγήσεις καὶ παρεμβάσεις, δόθηκε ἡ δυνατότητα ἀνάπτυξης ζωηροῦ καὶ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντος διαλόγου, ἀναδεικνύοντας τὴ δυναμικὴ τόσο τοῦ κανονικοῦ ὅσο καὶ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Παράλληλα, δόθηκε ἡ εὐκαιρία στοὺς συμμετέχοντες καὶ παρισταμένους νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ μία σειρά ζητημάτων, ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ὁποίων δὲν ἀφορᾷ στὸν κλειστὸ κύκλο τῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ ἀγγίζει τὴν καθημερινότητα ὅλων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Canterbury, Ἀγγλία

Τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας 23 Φεβρουαρίου 2015 πραγματοποιήθηκε μὲ πλήρη ἐπιτυχία στὴν πόλη Canterbury τῆς Ἀγγλίας διεθνὲς σεμινάριο μὲ θέμα: «Methodological approaches to the study of religion 2015», μὲ Ἐπιστημονικῶς Ὑπεύθυνη τὴν κ. Abby Day, Καθηγήτρια Ἀνθρωπολογίας καὶ Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Κέντ. Στὸ πλαίσιο τῆς συνεργασίας τοῦ Ἐπίκουρου Καθηγητῆ κ. Χρήστου Ν. Τσιρώνη, ἀπὸ τὸν Τομέα τῆς Ἠθικῆς καὶ Κοινωνιολογίας, μὲ τίς Καθηγήτριες Abby Day καὶ Anna Strhan, στὸ σεμινάριο αὐτὸ συμμετεῖχε ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Τομέα ἡ κ. Μαρία Σιδηροπούλου, ὑποψήφια διδάκτορας τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Τὰ μαθήματα διήρκεσαν πέντε μέρες ἀπὸ τὴν Δευτέρα 23 Φεβρουαρίου ἕως καὶ τὴν Παρασκευὴ 28 Φεβρουαρίου, καὶ διεξήχθησαν στὴν περιοχή τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, καθὼς καὶ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Κέντ. Στὸ σεμινάριο συμμετείχαν 16 ὑποψήφιοι διδάκτορες ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο ἀπὸ διάφορα πεδία μελέτης τῆς Κοινωνικῆς Ἐρευνας. Στὸ σεμινάριο δίδαξαν διακεκριμένοι Καθηγητὲς τόσο ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Κέντ ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλα Πανεπιστήμια τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπως οἱ κ.κ. Abby Day, Lois Lee, Sarah Dunlop, Mia Lovheim, Sylvia Galandini, Anna Strhan, Adam Dinham καὶ Atko Rimmel.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάστημα 26 ἕως καὶ 28 Φεβρουαρίου ἔλαβε χώρα διεθνὲς συνέδριο ἀφιερωμένο στὴ ζωὴ καὶ στὸ ἔργο τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης, τὸ ὁποῖο διοργάνωσε ὁ Δήμος Θεσσαλονίκης σὲ συνεργασία μὲ τοὺς Φίλους τοῦ Κέντρου Ἱστορίας τῆς

Θεσσαλονίκης. Στο συνέδριο συμμετείχαν έγκριτοι έρευνητές απ' όλον τόν κόσμο, οί οποίοι μέ τις εισηγήσεις τους ανέδειξαν και σχολίασαν τόν πλούσιο έργο του Εύσταθίου. Κύριος όμιλητής του συνεδρίου ήταν ό καθηγητής του Πανεπιστημίου του Cambridge R. Hunter, ένω μεταξύ των όμιλητών ήταν οί: F. Pontani, L. Pagani, B. Κατσαρός, Δ. Νικολακάκης, J. Melville Jones κ.ά.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Birmingham, Βρετανία

Στό διάστημα 2 έως 5 Μαρτίου έλαβε χώρα τόν 9^ο Συμπόσιο για τήν Κριτική του Κειμένου της Καινης Διαθήκης του Πανεπιστημίου του Birmingham. Οί εισηγήσεις του φετινού συνεδρίου είχαν ως θέμα τους τά αρχαία ύπομνήματα της Καινης Διαθήκης. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οί: Ronald Heine, Carl J. Berglund, Christina Kreinecker, Gilles Dorival, Klaus Wachtel, Jan Krans και Δώρα Πανέλλα.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Έλσινκι, Φινλανδία

Μία θεολογική ήμεριδα, τή διοργάνωση της οποίας είχαν αναλάβει για πρώτη φορά από κοινού ή Όρθόδοξη Μητροπολη και ή Λουθηρανή έπισκοπή Έλσινκίου έλαβε χώρα στις 2 Μαρτίου στις εγκαταστάσεις της Μητροπόλεως Έλσινκίου. Τόν θέμα της ήμερίδας ήταν ή θεολογική ανασκόπηση του γάμου. Η έπιλογή του θέματος ύποβλήθηκε από τήν εύρεία κοινωνική συζήτηση, ή οποία άπασχόλησε τήν κοινωνία της Φινλανδίας έν όψει των διαβουλεύσεων του Φινλανδικού Κοινοβουλίου για τόν νόμο του «σεξουαλικά ουδέτερου γάμου» (sexually neutral marriage), δηλαδή της νομικής κατοχύρωσης του δικαιώματος του γάμου και για άτομα του ίδιου φύλου. Οί εργασίες της ξεκίνησαν μέ τήν τέλεση

της Θ. Λειτουργίας στον ιστορικό Καθεδρικό ναό του Uspenski, κατά τήν διάρκεια της οποίας ό Μητροπολίτης Έλσινκίου προέβη στη χειροτονία ένός νέου ιερέως. Στις εργασίες της ήμερίδος συμμετείχαν Λουθηρανοί θεολόγοι, όπως ό καθηγητής Risto Saarinen και ή δρ. Minna Hietamäki. Κύριος προσκεκλημένος όμιλητής ήταν ό καθηγητής π. Παντελεήμων Μανουσάκης, ό οποίος ανέπτυξε τόν θέμα «Marriage Reconsidered: Some Theological Reflections on the Recent Debate on Marriage» Τήν όμιλία του π. Μανουσάκη σχολίασαν ό δρ. Jyri Komulainen, από τήν πλευρά των Λουθηρανών, και ό π. Antoine Levy, OP, έν μέρους των Καθολικών. Τις εργασίες της ήμερίδος συντόνισαν ό Μητροπολίτης Έλσινκίου Άμβρόσιος και ή Λουθηρανή έπίσκοπος Έλσινκίου Irja Askola.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Άθήνα

Τόν τριήμερο 5-7 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στό Σουηδικό Έρευνητικό Ίνστιτούτο στην Άθήνα συνέδριο μέ θέμα «Θρησκεία και Πολιτική στην Αρχαιότητα και τή Νεωτερικότητα. Η Ευρώπη σε Σταυροδρόμια». Τόν συνέδριο επικέντρωσε ειδικά στη σχέση του θεολόγου και πολιτικού φιλόσοφου Χρήστου Γιανναρά, καθώς και του κοινωνιολόγου Mohammad Nafissi. Προτεραιότητα του συνεδρίου ήταν να αναδειχθούν πολιτισμικές παραδόσεις από τήν αρχαιότητα και τόν Μεσαίωνα και να γίνει έννας διάλογος μεταξύ τους μέ έμφαση στις περιπτώσεις άλληλεπίδρασης μεταξύ Θεολογίας, Θρησκείας και Πολιτικής, μέ προσπάθεια επικαιροποίησης των παραδόσεων στό ιστορικό παρόν. Μέ αυτή τή στόχευση ό Mohammad Nafissi παρουσίασε τήν κλασική Άθήνα ως μία «ιστορική ουτοπία» σε κριτικό διάλογο μέ

τή σύγχρονη κοινωνική θεωρία σε μία έποχή, όπου οι σύγχρονες πληγείσες από την κρίση δημοκρατίες αγωνίζονται να ακολουθήσουν τα ούνιβερσαλιστικά προτάγματα του Διαφωτισμού. Συναφώς, ο Johannes Siarkas, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Uppsala, παρουσίασε σύγχρονες πολιτικές και ιστορικές ιδιοποιήσεις της αρχαίας Αθήνας μέσα από διλήμματα για τον χαρακτήρα που καλείται να λάβει η δημοκρατία, ενώ ο Δρ. Κώστας Βλασόπουλος από το Πανεπιστήμιο του Nottingham εξέτασε τις διαφορετικές προσεγγίσεις και λόγους (*discourses*) που υπάρχουν για τη δημοκρατική Αθήνα ως ούτοπία.

Το συνέδριο ήταν εξάλλου μία πολύ καλή ευκαιρία για να θεωρηθεί στο σύνολό της η σκέψη του καθ. Χρήστου Γιανναρά μεταξύ Πολιτικής Φιλοσοφίας και Θεολογίας. Στην έναρκτήρια όμιλία, ο Χρήστος Γιανναράς έκανε μία σύνοψη του φιλοσοφικού του έργου. Πρωτότυπο ενδιαφέρον είχε η εξέταση διαφορετικών τρόπων να αρθρωθεί μία ιδιάζοντως οντολογική φιλοσοφία από τον Πλάτωνα μέχρι τον Heidegger, η οποία κατέληξε στην ανάπτυξη του τί θα μπορούσε να σημαίνει μία «όντολογία της σχέσης» και οι πολιτικές της προεκτάσεις. Ο καθ. Ήλιος Παπαγιαννόπουλος (Πανεπιστήμιο Πειραιώς) ακολούθησε μία πρωτότυπη θεώρηση να ειπωθεί η σύνολη σκέψη του Χρήστου Γιανναρά ως αυτή ενός Νεοέλληνα στοχαστή. Παρατήρησε ότι τα ιδιάζοντα στοιχεία του Νέου Έλληνισμού θεματοποιούνται λιγότερο από τους φιλοσόφους, οι οποίοι συνηθίζουν να βλέπουν τον Νέο Έλληνισμό ως μία έκπτωση από ένα ιδεώδες, είτε αυτό είναι αρχαίο ελληνικό είτε «βυζαντινό» είτε δυτικό-διαφωτιστικό και περισσότερο από τους λογοτέχνες και

ποιητές που κατόρθωσαν συγκριτικά να αποδώσουν περισσότερο τη νεοελληνική ιδιοπροσωπία. Ο Νέος Έλληνισμός εμφανίζεται έτσι ως ένα συμβολικό ρήγμα ή ένα συμβολικό κενό, το οποίο νοηματοδότησαν κυρίως οι λογοτέχνες και όχι οι φιλόσοφοι. Είναι άλλωστε χαρακτηριστική η έκφραση του Γιώργου Σεφέρη «οί τρεις μεγάλοι ποιητές μας που δεν ήξεραν ελληνικά», έννοώντας τους Κάλβο, Σολωμό και Καβάφη που πάλεψαν να διαμορφώσουν ένα νεοελληνικό ιδίωμα, ερχόμενοι από τη Διασπορά ή την περιφέρεια του Έλληνισμού, και η οποία μπορεί να συσχετιστεί με τη ρήση του Jacques Derrida «δεν έχω παρά μόνο μία γλώσσα και αυτή η γλώσσα δεν είναι δική μου». Η πρωτοτυπία της όπτικης του Παπαγιαννόπουλου έγκειται στο ότι θεώρησε βασικά στοιχεία της σκέψης του Γιανναρά υπό την όπτική του ρηγματικού και έκκευμους συμβολικώς χαρακτήρα του Νέου Έλληνισμού. Και πιδ συγκεκριμένα: α) Τη θεώρηση του προσώπου ως ενός ρήγματος ή μιάς έκστάσεως με την όποια ο Γιανναράς έρχεται σε διάλογο με τον Heidegger και τον Lacan. Το πρόσωπο ορίζεται έτσι ως μία απόσταση από τη φύση, και μάλιστα με έναν τρόπο φαινομενολογικό που αφορμάται «από τα κάτω», και δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ως μία μορφή έσχατολογικού «άντεστραμμένου πλατωνισμού». β) Την επανερμηνεία της θεολογικής έννοιας της πτώσης, έτσι ώστε η πώση να μην είναι ένα άπαξ γεγονός ιστορικό συμβάν, αλλά μία γενική ύπαρκτη συνθήκη και να μην είναι έτσι δυνατόν να θεωρηθεί μία συνθήκη που να μην είναι ήδη «πτώση». Ο Παπαγιαννόπουλος θεώρησε ότι φιλοσοφικά και θεολογικά χαρακτηριστικά, όπως τα παραπάνω, τρόπον τινά αποτελούν ίδια ενός νεο-

ελληνικού τρόπου του σκέπτεσθαι πού θεματοποιεί ακριβώς την «πτώση» και την έκκρεμότητα του Νέου Έλληνισμού έναντι της παράδοσής του, και πού ως τέτοια μπορούν να έρθουν σε διάλογο με άλλους πολιτισμούς της Μεσογείου. Η όπτική αυτή ανοίγει τον δρόμο, ώστε να δοῦμε τὸν Γιανναρά ως ἕναν «ποιητή» τοῦ Νέου Ἑλληνισμού και τῶν ἐκκρεμοτήτων του, ἕναν ποιητή ὅμως πού κάνει ποίηση μέσα ἀκριβῶς ἀπὸ τὴ θεολογική και πολιτική σκέψη του.

Με τὴν τέχνη συνδύασε τὴ σκέψη τοῦ Χρήστου Γιανναρά και ὁ Δρ. Τόλης Μαλακός και συγκεκριμένα με τὴν ταινία τοῦ Wim Wenders «Palermo Shooting», τὴν ὁποία ἐξέτασε σε σχέση με τὰ ἔργα «Τὸ Πρόσωπο και ὁ Ἔρως» τοῦ Γιανναρά και τὸ «Εἶναι και ὁ Χρόνος» τοῦ Heidegger. Τὸ θεμελιῶδες ἐρώτημα τοῦ Τόλη Μαλακοῦ ἦταν ἂν ὁ δρόμος γιὰ μία αὐθεντική ζωὴ, ὅπως εἶναι τὸ αἶτημα τῆς ταινίας τοῦ Wenders, περνάει μόνο μέσα ἀπὸ τὴν ἀνάληψη τῆς θνητότητας ἢ και μέσα ἀπὸ τὴν ἐρωτική ἔκσταση και ποιά εἶναι ἡ σχέση μεταξὺ τῶν δύο. Καὶ κατ' ἐπέκταση, πῶς μπορεῖ νὰ διατηρηθεῖ μία ἀπόλυτη ἑτερότητα μέσα στὴν ὄντολογία τῆς σχέσης. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖο, ἔκανε και μία πολὺ ἐνδιαφέρουσα σύγκριση με τὴ σκέψη τῆς Luce Irigaray. Ἡ προβληματική τοῦ Τόλη Μαλακοῦ κατέληξε στὸ ὅτι τὸ εἶναι-ἐν-σχέσει, τὸ ὁποῖο κατὰ τὸν Γιανναρά ἀποτελεῖ ἐν ταυτῶ και ἕνα εἶναι-ἐν-ἐνεργεία πού ὁδηγεῖ σε ἕναν συγκεκριμένο τρόπο τοῦ εἶναι, ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν *Dasein*, με τὴ χαϊντεγκεριανὴ σημασία ἐνὸς συγκεκριμένου «ἐνθάδε» πού θέτει τὸ ὄντολογικὸ ἐρώτημα τοῦ Εἶναι ἐξιστάμενο στὴν αὐθεντικότητα τῆς ὑπαρξῆς. Ἄν, ὅμως, θεωρήσουμε τὴ σχέση-ἐνεργεία ὡς μία ἀναπό-

σπαστη ὄντολογικὴ δομὴ, τότε ὁπωσδήποτε ἡ ὄντολογία ἐκβάλλει στὴν πόλη (και στὴ μελέτη τῆς μέσα ἀπὸ τὴν Πολιτικὴ Φιλοσοφία ἢ, στὴν περίπτωση τῆς χριστιανικῆς πόλεως, ἀπὸ τὴν Ἑκκλησιολογία). Ἡ διασύνδεση σχέσης, ἐνεργείας και τρόπου ἦταν τὸ βασικὸ θέμα και τῆς παρουσίας τοῦ Διονύση Σκλήρη, ὁ ὁποῖος διερωτήθηκε ἂν ἡ ἀπόρριψη μιᾶς οὐσιοκρατίας στατικῶν οὐσιῶν γιὰ χάρη δυναμικῶν τρόπων τῆς ἐνεργείας ὁδηγεῖ σε μία «ὄντολογία τῶν ἐπιρρημάτων», ὅπου δὲν μιλάμε πλέον π.χ. γιὰ ἀνθρωπότητα και Παῦλο, ἀλλὰ γιὰ ἕνα «ἀνθρωπίνως» ἢ ἕνα «παυλείως» μετέχειν στὸ Εἶναι. Ὁ Δ. Σκλήρης ἐντόπισε στὴ σκέψη τοῦ Χρήστου Γιανναρά μία ριζοσπαστικοποίηση τοῦ διόλου «λόγος και τρόπος» τοῦ Μαξίμου Ὁμολογητῆ, με τὸ νὰ θεωροῦνται ὁ λόγος και ὁ τρόπος ὡς δύο ὄψεις ἐνὸς ἐνιαίου ὑπαρκτικοῦ γεγονότος, συνδεδεμένοι ἄλλωστε με ἐνωτικά σε ἔργα τοῦ Ἑλληνα στοχαστῆ ὡς «λόγος-τρόπος». Ἡ ἐμβάθυνση τοῦ Γιανναρά στὴ σχετικὴ διαίσθηση τοῦ Μαξίμου Ὁμολογητῆ εἶναι ὅτι κάθε λόγος, δηλαδή κάθε διαλογικὴ ἐκδήλωση τῆς ἀλήθειας τοῦ Εἶναι (πού σε ἕνα θεολογικὸ ἐπίπεδο ἀποτελεῖ και ἐκδήλωση τοῦ ἐνεργητικοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ) εἶναι ἐξ ἀρχῆς και ἕνας τρόπος ὄντολογικῆς μετοχῆς στὸ Εἶναι και τὴ συμφωνία του. Ἐξάλλου, ὁ ὅρος «τρόπος» με τὸ νὰ τίθεται ὡς ἕνας «τρίτος δρόμος» μεταξὺ μιᾶς σχολαστικῆς οὐσιοκρατίας και μιᾶς μετανεωτερικῆς ἀένας ροῆς ἢ «τροπῆς» (κατὰ τὴν πατερικὴ ὀρολογία), διανοίγει τὴ δυνατότητα στὸν ἔρωτα, καθὼς μποροῦμε νὰ μετέχουμε ἐρωτικῶς μόνο σε ἕναν λόγο-τρόπο τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου και ὄχι σε μία ἀπαρέγκλιτη οὐσία του οὔτε ὅμως και σε ἕνα ἄλογο πέλαγος συνεχοῦς ροῆς. Ὁ

προβληματισμός για πιθανές προεκτάσεις και διασυνδέσεις της σκέψης του Χρήστου Γιανναρά με άλλους στοχαστές συνεχίστηκε με την παρέμβαση του Δρος Willy Pfändter (Πανεπιστήμιο Södertörns της Σουηδίας), που έφερε τη σκέψη του Χρήστου Γιανναρά σε διάλογο με τον Ίνδουιστικό Βαϊσναβισμό και έμμεσα με την παρουσίαση της καθηγήτριας Έλένης Προκοπίου (Πανεπιστήμιο Αθηνών) που εξέτασε τη θεώρηση του Θωμά Ακινάτη για το πρόσωπο ως σχέση, δίνοντας έτσι άφορμή για να συζητηθούν οι διαφορές της προσέγγισης του Γιανναρά που αντιλαμβάνεται και αυτός τη σχέση ως καθοριστική του προσώπου, πλὴν θεωρώντας το ως μία (ἀποφατική) υπόσταση-έν-σχέσει και όχι ως μία ἐνδο-ουσιακή σχέση, όπως ο Άκινάτης.

Ἐκτός ἀπὸ τὶς ἀναφορὲς στὰ δύο τιμώμενα πρόσωπα (Mohammad Nafissi καὶ Χρήστος Γιανναράς), τὸ συνέδριο περιεῖχε καὶ παρουσιάσεις γιὰ τὶς πιθανὲς ἀλληλεπιδράσεις μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ ἀρχαίας Ἰνδίας (Δρ. Anna-Pya Sjödín), γιὰ τὴν πλατωνικὴ Ἀκαδημία (καθ. Peter Jackson ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Στοκχόλμης), γιὰ τὴν κριτικὴ τῆς Ἑλληνιστικῆς σκέψης ἀπὸ τὴ Hanbali Σχολὴ ἰσλαμικῆς σκέψης (καθ. Susanne Olsson ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Στοκχόλμης), τὶς θεωρήσεις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἀπὸ τὸν ἀλβανικὸ ἐθνικισμὸ (Δρ. Cecilie Endresen), καθὼς καὶ τὴν παιδαγωγικὴ σκέψη τῆς Μεσαιωνικῆς Μουσουλμανικῆς Φιλοσοφίας (καθ. Jenny Berglund). Στὸ τέλος τοῦ Συνεδρίου συζητήθηκαν θέματα ἀλληλεπίδρασης μεταξὺ τῶν πολιτισμῶν, στοιχεῖα τῶν ὁποίων ἀναπτύχθηκαν κατὰ τὶς παρουσιάσεις καὶ κρίθηκε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐμβαθυνθεῖ ὁ διάλογος αὐτὸς σὲ προσεχῆς Συνέδριο.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Γενεὴ Ἑλβετία

Τὸ διήμερο 6 καὶ 7 Μαρτίου 2015 ἔλαβε χώρα στὴ Γενεὴ, στὴν ἔδρα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ), ἡ ἐτήσια συνάντηση τοῦ Consortium («Σύμπραξης») ποὺ ἔχει τὴν εὐθύνη γιὰ τὴ λειτουργία τῆς Παγκόσμιας Διαδικτυακῆς Θεολογικῆς Βιβλιοθήκης (GlobeTheoLib-www.globethics.net/gtl). Τὸ ἐγχείρημα αὐτὸ ἐγκαινιάστηκε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 2011 ὡς κοινὸ πρόγραμμα τοῦ ΠΣΕ καὶ τοῦ Globethics (www.globethics.net), παγκόσμιου δικτύου με ἔδρα τὴ Γενεὴ, τὸ ὁποῖο προωθεῖ τὴν ἀκαδημαϊκὴ ἔρευνα καὶ τὸ διεπιστημονικὸ διάλογο στὰ ζητήματα τῆς ἠθικῆς. Ἡ Παγκόσμια Διαδικτυακὴ Θεολογικὴ Βιβλιοθήκη προσφέρει στοὺς χρήστες τῆς δωρεὰν πρόσβαση στὰ πλήρη κείμενα ἑκατοντάδων χιλιάδων (μέχρι σήμερα πάνω ἀπὸ 850.000) ἄρθρων, μεταπτυχιακῶν καὶ διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ ἄλλων δημοσιεύσεων ποὺ ἀναφέρονται στὴ θεολογία καὶ στὴν οἰκουμενικὴ κίνηση καὶ ἔχουν συνταχθεῖ σὲ διάφορες γλωσσες. Λειτουργώντας περισσότερο ἀπὸ ἓνα χρόνο, ἡ Βιβλιοθήκη ἀριθμεῖ ἤδη περισσότερους ἀπὸ 30.000 ἐγγεγραμμένους χρήστες ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο. Χρησιμοποιεῖ τὴν ἠλεκτρονικὴ πλατφόρμα τοῦ Globethics.net, τὸ ὁποῖο ἤδη ἀπὸ τὸ 2008 ἄρχισε νὰ δημιουργεῖ μία ἀντίστοιχη παγκόσμια ψηφιακὴ βιβλιοθήκη γιὰ ζητήματα ἠθικῆς καὶ βιοηθικῆς. Ἡ Παγκόσμια Διαδικτυακὴ Θεολογικὴ Βιβλιοθήκη ἀποσκοπεῖ στὴ χρήση νέων ψηφιακῶν μοντέλων ἀνταλλαγῆς πληροφορίας, προκειμένου νὰ συμβάλλει στὴν ἀποδοτικὴ μετάδοση καὶ ἀνταλλαγὴ θεολογικῆς γνώσης, ὑπερβαίνοντας τοπικοὺς φραγμοὺς καὶ ὑλικὲς δυσχέρειες ποὺ δυσκολεύουν τὴ θεολογικὴ ἐπικοινωνία Βορρᾶ καὶ Νότου, Ἀνατολῆς καὶ Δύσης. Χάρη

στο έγχειρημα αυτό παρέχεται ή δυνατότητα δικτύωσης διαφόρων ψηφιακών θεολογικών συλλογών ανά τον κόσμο. Ψηφιακό υλικό π.χ. από την Ίνδια και τη Νότια Άφρική, κείμενα από τη Λατινική Άμερική και άλλα μέρη της γης καθίστανται προσβάσιμα και εύχρηστα για τους έρευνητές σε όλο τον κόσμο. Τα περιεχόμενα της Παγκόσμιας Ψηφιακής Θεολογικής Βιβλιοθήκης προέρχονται από τέσσερις κύριες πηγές: α. έκδοτικούς οίκους, στους οποίους ή Ψηφιακή αυτή βιβλιοθήκη είναι συνδρομητής, προκειμένου να καθιστά το περιεχόμενό τους διαθέσιμο σε έγγεγραμμένους χρήστες, β. ταχέως αναπτυσσόμενες βάσεις δεδομένων με άνοικτη πρόσβαση από συνεργαζόμενα ιδρύματα που καθιστούν τις δικές τους πηγές προσβάσιμες μέσω της Παγκόσμιας Ψηφιακής Θεολογικής Βιβλιοθήκης και έγγεγραμμένους χρήστες που υποβάλουν δικά τους κείμενα για ανάρτηση στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη. Το Consortium που έχει την εθύνη της GlobeTheoLib περιλαμβάνει περισσότερες από 20 ενώσεις θεολογικών βιβλιοθηκών και σεμιναρίων, ακαδημαϊκούς και ιεραποστολικούς οργανισμούς και ιδρύματα, τοπικούς οικουμενικούς οργανισμούς και χριστιανικές κοινότητες ανά τον κόσμο. Στην τελευταία συνάντηση το Consortium αξιολόγησε την μέχρι τώρα πορεία του προγράμματος και επεξεργάστηκε πολιτικές για την περαιτέρω άρτιωση και εξάπλωσή του. Από ορθόδοξη πλευρά συμμετέχουν μέχρι στιγμής στο έγχειρημα ή Ένωση Ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών και ή Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών του Βόλου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Ό Τομέας Άγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής

και Κοινωνικής Θεολογίας ΑΠΘ διοργάνωσε το 2^ο Διεθνές Συνέδριο με τον τίτλο «Θεολογία της Μεταφράσεως των Ο΄: το φυσικό και ήθικό κακό», στο διάστημα 12 και 13 Μαρτίου. Όμιλητές ήταν οι: Chr. Elsas, E. Otto, D. de Villiers, Mario Cimsa, G. Bonney, E. Δάφνη, A. Voitila, G.J. Steyn, M. Witte, M. Tilly, Άθ. Παπαρνακής.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Λυών, Γαλλία

Στο Πανεπιστήμιο της Λυών έλαβε χώρα στις 12-13 Μαρτίου συνέδριο σχετικό με το θέμα του Πάθους του Χριστού και της Καθόδου στον Άδη, όπως περιγράφονται σε διάφορα αρχαία χριστιανικά κείμενα, όπως εκείνα της Καινής Διαθήκης, της αποκαλυπτικής και απόκρυφης γραμματείας και της πατερικής γραμματείας. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι: P. Gire, Ph. Dockwiller, R. Gounelle κ.ά.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Θεσσαλονίκη

Στις 19 Μαρτίου το Δίκτυο Κειμενικής και Έρμηνευτικής Έκκλησιαστικής Παραδόσεως, το Κέντρο Άγ. Δημητρίου και Άγ. Γρηγορίου του Παλαμά και ό Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαθρησκειακών Σχέσεων διοργάνωσε την Η΄ επιστημονική ήμερίδα για τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά με τον τίτλο «Το ιστορικό και έρμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά». Όμιλητές ήταν οι: Ά. Κόλτσιου, Σ. Πασχαλίδης, Κ. Γεωργιάδης, Π. Τούλης, Μ. Wieger, Γ. Τσιούλος, Β. Τσίγκος και Δ. Λιάλιου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Άθήνα

Άπό 25 έως 29 Μαρτίου 2015 έλαβε χώρα στο Στρασβούργο, στο Centre St. Thomas, ή πρώτη συνάντηση της Λουθη-

ρανικής - Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Ἀδελφότητας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου (St. Athanasius Lutheran - Orthodox Theological Fellowship). Ἡ Ἀδελφότητα ἀποτελεῖ κοινὴ νέα πρωτοβουλία τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ τοῦ Κέντρου Οἰκουμενικῆς Ἔρευνας Στρασβούργου. Ἐμπνεόμενὴ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ γιὰ τὸν διάλογο Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν Ἀδελφότητα τῶν Ἁγίων Ἀλβανοῦ καὶ Σεργίου, ἡ Ἀδελφότητα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἰδρύθηκε μὲ σκοπὸ τὴν καλλιέργεια τῆς φιλίας καὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀνταλλαγῶν μεταξὺ Λουθηρανῶν καὶ Ὁρθόδοξων θεολόγων. Βασισμένη στὰ σπουδαῖα ἐπιτεύγματα τῶν διαλόγων σὲ τοπικὸ καὶ διεθνὲς ἐπίπεδο ἀνάμεσα στὶς δύο κοινότητες Ἐκκλησιῶν, ἡ Ἀδελφότητα προωθεῖ τὴ συμμελέτη τῶν πηγῶν τῶν δύο παραδόσεων, ἀποσκοπώντας στὴν ἀπὸ κοινῶς ἐξέταση καὶ ἀντιμετώπιση τῶν ἐπειγόντων ἐρωτημάτων ποῦ ἀντιμετωπίζουν Ἐκκλησία καὶ κοινότητα στὸν εἰκοστὸ πρῶτο αἰῶνα. Οἱ μετέχοντες στὸ ἐγγεῖρημα αὐτὸ προέρχονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὴ Βόρεια Ἀμερική. Ἀπὸ ὀρθόδοξη πλευρὰ στὴ συνάντηση τοῦ Στρασβούργου ἔλαβαν μέρος: Δρ. Παντελὴς Καλαϊτζίδης (Ἑλλάδα), Διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ Ὁρθόδοξος Συμπρόεδρος τῆς Ἀδελφότητας· Αἰδ. Heikki Huttunen (Φινλανδία), Γενικὸς Γραμματέας Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου Φινλανδίας, Κληρικὸς Ἰ. Μ. Ἐλσινκίου· Αἰδ. Δρ. Radu Bordeanu (ΗΠΑ), Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Duquesne, Pittsburgh, PA· Δρ. Κωνσταντῖνος Δεληκωσταντῆς (Ἑλλάδα/Ἑλβετία), Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἰνστιτούτου Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὁρθόδοξης Θεολογίας Chambésy Γενεύης· Δρ. Assaad Elias Kattan (Γερμανία), Καθηγητῆς Ἐ-

δρας Ὁρθόδοξης Θεολογίας Πανεπιστημίου Münster· Δρ. Anna Briskina-Müller (Γερμανία), Ἐπιστημονικὴ Συνεργάτις Πανεπιστημίου Martin-Luther τῆς Halle-Wittenberg καὶ Γεώργιος Βλαντῆς, M.Th. (Ἑλλάδα/Γερμανία), Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ τῆς Ἐδρας Συστηματικῆς Θεολογίας τοῦ Τμήματος Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, Ὁρθόδοξος γραμματέας τῆς Ἀδελφότητας. Ἀπὸ λουθηρανικῆς πλευρᾶς συμμετείχαν: Αἰδ. Δρ. Sarah Hinlicky Wilson (Γαλλία/ΗΠΑ), Ἐπίκ. Καθηγήτρια Ἰνστιτούτου Οἰκουμενικῆς Ἐρευνας Στρασβούργου, Λουθηρανὴ συμπρόεδρος τῆς Ἀδελφότητας· Αἰδ. Δρ. Reinhard Thöle (Γερμανία), Καθηγητῆς Τμήματος Θεολογίας καὶ Σεμιναρίου Σπουδῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν στὸ Πανεπιστήμιον Martin Luther τῆς Halle-Wittenberg· Αἰδ. Δρ. Olli-Pekka Vainio (Φινλανδία), Λέκτωρ Συστηματικῆς Θεολογίας Τμήματος Θεολογίας Πανεπιστημίου Ἐλσίνκι· Αἰδ. Anne Burghardt, M.A. (Ἑσθονία/Ἑλβετία), Γραμματέας Οἰκουμενικῶν Σχέσεων Τμήματος Θεολογίας καὶ Δημόσιας Μαρτυρίας, Παγκόσμια Λουθηρανικὴ Ὁμοσπονδία Anna-Maria Benkova, M.A. (Σερβία/Σλοβακία), Τμήμα Λουθηρανικῆς Θεολογίας Πανεπιστημίου Comenius Μπρατισλάβας καὶ Martin Kopp (Γαλλία), Τμήμα Προτεσταντικῆς Θεολογίας Πανεπιστημίου Στρασβούργου, ἀρμόδιος γιὰ θέματα κλίματος καὶ δικαιοσύνης στὴν Παγκόσμια Λουθηρανικὴ Ὁμοσπονδία καὶ Λουθηρανὸς γραμματέας τῆς Ἀδελφότητας.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Ἀθήνα

Μὲ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε στὶς 31 Μαρτίου, 2015, σὲ αἶθουσα τοῦ

Κτηρίου του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν «Κ. Παλαμᾶς», στήν Ἀθήνα, τὸ Βιβλικὸ Σεμινάριο μὲ θέμα «Ἡ Καινοδιαθηκικὴ Ἐπιστήμη σὲ ἐκκλησιαστικὸ πλαίσιο», ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν νεοσύστατο Τομέα Μελέτης τῆς Χειρογράφης Παράδοσης τῆς Καινῆς Διαθήκης τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου. Τὸ σεμινάριο ἔλαβε χώρα σὲ δύο συνεδρίες. Μετὰ τοὺς σύντομους χαιρετισμούς γιὰ τὸ ἔργο τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν, καὶ τῶν συν-διευθυντῶν τοῦ Τομέα καθηγητῶν, Αἰκ. Τσαλαμπούνη καὶ Χρ. Καρακόλη σχετικά μὲ τοὺς σκοποὺς ἴδρυσης τοῦ Τομέα καὶ τῆς σημασίας τοῦ σεμιναρίου ὡς τοῦ πρώτου ἐπίσημου γεγονότος ποὺ διοργανώνεται ἀπὸ τὸν Τομέα, τὸ λόγο ἔλαβε ὁ κεντρικὸς ὁμιλητὴς τοῦ Σεμιναρίου ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, Christopher Tuckett, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Τί εἶναι οἱ καινοδιαθηκικὲς σπουδές; Ἡ Καινὴ Διαθήκη καὶ ὁ πρόωμος Χριστιανισμός». Στὴν εἰσήγησή του ὁ ὁμιλητὴς προσπάθησε νὰ προσεγγίσει δύο ἐρωτήματα: Τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπλὸ ἐρώτημα: «Τί εἶναι ἡ μελέτη τῆς Κ.Δ.» μὲ δεδομένο ὅτι ὁ ὅρος «Καινοδιαθηκικὲς Σπουδές» χρησιμοποιεῖται σήμερα εὐρῶς, ἐνῶ ἐπίσης ὑπάρχουν σήμερα πολλὰ τμήματα ἢ κλάδοι σὲ πανεπιστήμια ἢ ἄλλα ἰνστιτούτα τὰ ὁποῖα ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ἀφιερωμένα στὶς «Καινοδιαθηκικὲς Σπουδές». Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ μία διεθνὴς ἐπιστημονικὴ ἐταιρεία ποὺ ὀνομάζεται «Ἐταιρεία Καινοδιαθηκικῶν Σπουδῶν». Ποιὰ λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη ποὺ χαρίζει τὸ ὄνομά της σὲ ἀκαδημαϊκὲς ἐταιρεῖες, ἀκαδημαϊκὲς θέσεις καὶ σὲ τμήματα ἀκαδημαϊκῶν ἰδρυμάτων; Στὸ δεύτερο μέρος τῆς εἰσηγήσεώς του ὁ Καθηγητὴς Tuckett προσπάθησε νὰ ἐξετάσει τὴ συμβολὴ τῶν λεγομένων μὴ κανονικῶν κει-

μένων (π.χ. τὰ διάφορα εὐαγγέλια, τὰ κείμενα τῶν λεγόμενων ἀποστολικῶν Πατέρων κ.ἄ.) στὶς λεγόμενες «Καινοδιαθηκικὲς Σπουδές» ἀλλὰ καὶ στὴν ἐκ μέρους μας κατανόηση τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ πρώτη συνεδρία τοῦ σεμιναρίου ὁλοκληρώθηκε μὲ δύο σύντομες τοποθετήσεις ἀπὸ τοὺς Tobias Nicklas, Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Regensburg, (Γερμανία), ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ὁ ρόλος τῆς Βίβλου στὴ χριστιανικὴ θεολογία. Μία καθολικὴ προοπτικὴ», καὶ Χρῆστο Καρακόλη, Ἄν. Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος μίλησε μὲ θέμα: «Πατερικὴ παράδοση, ὀρθόδοξη θεολογία καὶ ἡ σημασία τῆς Βίβλου στὴν ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία». Ὁ Καθηγητὴς Tobias Nicklas ἐπεχείρησε στὴν παρέμβασή του νὰ προσεγγίσει ὅσο τὸ δυνατό πιὸ προσεκτικὰ τὴν ἰδέα «ὅτι ἡ Βίβλος ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴ τῆς χριστιανικῆς θεολογίας», διατυπώνοντας μία σειρά ἀπὸ προτάσεις, γιὰ τὸ πῶς θὰ ἤθελε, ὡς Ρωμαιοκαθολικὸς θεολόγος νὰ κατανοηθεῖ ἡ πρόταση αὐτὴ (π.χ. ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὴν Ἁγία Γραφὴ ὡς Ψυχὴ τῆς Θεολογίας, θὰ πρέπει νὰ ἐννοεῖται τὸ σύνολο τῆς Γραφῆς, κ.ἄ.). Ὁ Καθηγητὴς Χρ. Καρακόλης μὲ τὴ σειρά του ἐπεχείρησε ἐπιγραμματικὰ νὰ θέσει τὸ κομβικὴς σημασίας ζήτημα τῆς σχέσης μεταξὺ τοῦ βιβλικοῦ κανόνα, τῆς ἀθεντίας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀθεντίας τῆς πατερικῆς ἐρμηνευτικῆς παράδοσης στὸ πλαίσιο τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας. Μετὰ τὸ σύντομο διάλειμμα ἀκολούθησε ἡ δεύτερη συνεδρία τοῦ σεμιναρίου μὲ τίς πιὸ ἐξειδικευμένες παρεμβάσεις. Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς Thomas Kraus, Ἐρευνητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ζυρίχης, (Ἑλβετία), ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ὁ κανόνας τῆς Καινῆς Διαθήκης. Κάποιες σκέψεις μὲ βάση τὸ παράδειγμα τῆς Β' Πέτρου», ὅπου

προσπάθησε (α) νά αναλύσει τήν ἐπιστολή μέσα ἀπό μία πολύ προσεκτική ἀνάγνωση καί μελέτη τῆς δομῆς, τοῦ λεξιλογίου, τοῦ ὕφους καί τοῦ περιεχομένου τῆς, καί (β) νά ἀποδείξει ἐν συντομίᾳ ὅτι ἡ Β΄ Πέτρου ἔχει κατηγορηθεῖ ἄδικα μέ ὑπερβολικά ἀρκετές κατηγορίες. Ὁ Στέφανος Μιχαλιός, Καθηγητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Βιβλικοῦ Κολλεγίου, μίλησε μέ τή σειρά του μέ θέμα «Ἡ προσευχή ὡς ἐσχατολογική πράξις (Ἰω. 16,23-24)», ὅπου προσπάθησε νά κατανοήσῃ τήν ἔννοια τῆς προσευχῆς στό κατά Ἰωάννην ὡς μία ἐσχατολογική πράξις, ἀξιοποιώντας τοὺς σχετικούς παλαιοδιαθηκικούς ὑπαινιγμούς στόν Ἰσαΐα 26:17 (καί 66:7-9), ἀναδεικνύοντας ἐπίσης καί τὸ ἱεραποστολικὸ καθήκον τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀπεικονίζεται στήν ἔννοια τῆς προσευχῆς. Στὴ συνέχεια ὁ Jeff Baldwin, Καθηγητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Βιβλικοῦ Κολλεγίου, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ἀναζητώντας τὸν αἰρετικό: Κοινὴ δίψα καί διακοινοτικὸς διάλογος στήν ἱστορία τῆς Σαμαρείτιδας (Ἰω. 4)», προσφέροντας μία πολύ ἐνδιαφέρουσα ἐπισκόπηση

τῆς ἱστορίας τῆς ἐρμηνείας καί τῆς ἀποδοχῆς τῆς σχετικῆς ἱστορίας στό πλαίσιο τῆς πατερικῆς γραμματείας (Ὡριγένης, Εἰρηναῖος, Χρυσόστομος), τῆς ἐρμηνευτικῆς προσέγγισης τῶν πρωτεργατῶν τῆς Διαμαρτύρησης (Λούθηρος, Καλβίνος) καί τῶν σύγχρονων ὑπομνημάτων. Τὸ σεμινάριο ὁλοκληρώθηκε μέ τήν παρέμβαση τῆς Αἰκατερίνης Τσαλαμπούνη, Ἐπικ. Καθηγήτριας τοῦ Α.Π.Θ., ἡ ὁποία μίλησε μέ θέμα «Διερευνώντας τίς ἐνδοκειμενικῆς στρατηγικῆς τοῦ κατά Μᾶρκον εὐαγγελίου: ἡ ἀνάσταση καί ἡ θεραπεία τοῦ σεληνιαζόμενου νέου (Μκ. 9,14-27)». Στὴ σύντομη εἰσήγησή της ἡ ὁμιλήτρια μέ βάση τὴ σύγχρονη ἐρμηνευτικὴ μέθοδο τῆς διακειμενικότητας, καί συγκεκριμένα τῆς ἐνδοκειμενικότητας, προσπάθησε νά ἀναδείξει τὸ ἀναστάσιμο ὑπόβαθρο τοῦ σχετικοῦ περιστατικοῦ, παρὰ τὴ γνωστὴ ἀπουσία τῆς ἀφήγησης τῆς ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ κατά Μᾶρκον εὐαγγέλιο. Στὸ τέλος κάθε συνεδρίας δόθηκε ἐπαρκὴς χρόνος γιὰ ἐρωτήσεις τοῦ κοινῶν πρὸς τοὺς εἰσηγητές.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015: Ἀθήνα

Μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα ἐορτάστηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στίς 6 τοῦ μηνὸς ἡ μνήμη τοῦ προστάτου τῆς, Ἱεροῦ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μεγάλου. Τὸ πρωὶ τῆς ἐορτῆς τελέστηκε Θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου καί μέ τὴν συμμετοχὴ τῶν Μητροπολιτῶν Σταγῶν καί Μετεώρων Σεραφεῖμ καί Ξάνθης καί Περιθεωρίου Παντελεήμονος, στήν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης. Παρέστησαν Μητροπολίτες - μέλη

τῆς ΔΙΣ, Ἱεράρχες, ἐκπρόσωποι τῶν Παλαιφάτων Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καί Ἱεροσολύμων, οἱ κοσμητορες τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καί ΑΠΘ, οἱ Πρόεδροι τῶν Τμημάτων Θεολογίας τῶν ἀντίστοιχων Σχολῶν, Καθηγητές, κληρικοί, θεολόγοι, φοιτητῆς καί πιστοὶ πρὸς ἐκκλησιαζόνται στό Καθολικὸ τῆς Μονῆς Πεντέλης. Ἀκολούθως, στήν αἴθουσα τοῦ παρακείμενου Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πραγματοποιήθηκε ἡ καθιερωμένη ἡμερίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μέ τοὺς Καθηγητῆς τῶν Θεολο-

γικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Τὴν κύρια εἰσήγηση παρουσίασε ὁ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, μὲ θέμα: «Πρεσβεία ἐπ' Ἀσσυρίους - Ἡ ἀνατολικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου», καὶ στὴ συνέχεια διεξήχθη ἐνδιαφέρουσα συζήτηση μεταξύ τῶν παρισταμένων. Ἐπίσης παρέστησαν ὁ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Καθ. Μάριος Μπέγζος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας ΑΠΘ, Καθ. Χρυσόστομος Σταμούλης, Ἱεράρχες, Γενικὸς Γραμματέας Ὁρθοδόξων Γιώργος Καλατζής, Πανεπιστημιακοὶ Καθηγητὲς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθώνης Κλήμης, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ.Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Ἀρχιμ. Συμεὼν Βολιώτης, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015: Σαμπεζύ, Ἑλβετία

Ὁλοκληρώθηκαν οἱ ἐργασίες τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀντιπροσώπων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ποὺ συνήλθε στὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴ Γενεύη, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Περγάμου Ἰωάννου, ἀπὸ τὶς 15 ἕως 21 Φεβρουαρίου 2015. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε συσταθεῖ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Συνάξεως τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων (Κωνστα-

ντινούπολη, 6-9 Μαρτίου 2014), μὲ σκοπὸ τὴν ἀναθεώρηση τῶν κειμένων ποὺ εἶχαν ἐκπονηθεῖ ἀπὸ τὴν Γ' Πανορθόδοξη Προσυνοδικὴ Διάσκεψη τὸ 1986. Σὲ μία πρώτη φάση, τὸν Νοέμβριο τοῦ 2014, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα τῶν Διαχριστιανικῶν Διαλόγων καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως γενικά. Στὴν παρούσα φάση, ἡ ἡμερησία διάταξη τῆς Ἐπιτροπῆς συμπεριλάμβανε τὸ καίριο θέμα, «Ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν προώθησιν τῆς Εἰρήνης, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἀδελφότητος καὶ Ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καὶ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν φυλετικῶν καὶ ἄλλων διακρίσεων», στὸ ὁποῖο ἐγιναν οἱ ἀπαιτούμενες ἀλλαγές. Στὴν ἐπόμενη συνεδρία τῆς, ἡ Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ προβεῖ στὴν ἐπιμέλεια τῶν κειμένων ποὺ ἀφοροῦν στὰ ἐξῆς θέματα τῆς Ἡμερησίας Διάταξης τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου: «Τὸ ζήτημα τοῦ Κοινοῦ Ἡμερολογίου», «Κωλύματα γάμου», καὶ «Ἡ σπουδαιότης τῆς νηστείας καὶ ἡ τήρησις αὐτῆς σήμερον». Σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τῶν Προκαθημένων, τὸ ἔργο τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ὀλοκληρωθεῖ πρὸ τοῦ Πάσχα 2015, τὰ δὲ ἀναθεωρηθέντα ἀπὸ αὐτὴν κείμενα θὰ παραπεμφθοῦν διὰ τὰ περαιτέρω, στὴν ἐπόμενη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξη Διάσκεψη, ἢ ὁποῖα προβλέπεται νὰ συνέλθῃ περὶ τὰ μέσα τοῦ τρέχοντος ἔτους. Στὶς ἐργασίες τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς συμμετείχαν ὅλες οἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπροῦλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη καὶ ὁ Διονύσιος Σκλήρης.